

Warszawa, 2002-10-28

Opinia prawna

nt. następujących rządowych projektów ustaw:

- **o Akademii Obrony Narodowej (druk nr 970),**
- **o Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego (druk nr 971),**
- **o Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte (druk nr 792).**

I

1. Przedłożony projekt ustawy o Akademii Obrony Narodowej przekształca istniejącą Akademię Obrony Narodowej, utworzoną na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 21 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Akademii Obrony Narodowej i Wyższej Szkoły Oficerskiej Inżynierii Wojskowej oraz zniesienia Wojskowej Akademii Politycznej (Dz. U. Nr 37, poz. 208, z póź. zm.) w nową Akademię Obrony Narodowej, która ma działać na podstawie przedłożonej do opinii ustawy. Zdaniem projektodawcy ustawa ma na celu:

- uporządkowanie stanu prawnego w omawianej dziedzinie,
- wpisanie się w trwające w Ministerstwie Obrony Narodowej prace związane z reorganizacją szkolnictwa wyższego, mające przygotować szkolnictwo wojskowe do wymogów dowodzenia i szkolenia, istniejących w państwach członkowskich NATO oraz do potrzeb kadrowych Sił Zbrojnych RP,

- objęcie zakresem kształcenia na jednolitych studiach licencjackich i magisterskich studentów cywilnych – mężczyzn i kobiet,
- przygotowanie wyższych szkół wojskowych do wejścia do jednolitego systemu edukacji narodowej, przyjętego w planowanej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym,
- efektywne wykorzystanie istniejącego potencjału naukowego i dydaktycznego.

Moim zdaniem wymienione cele winny być realizowane w inny sposób. Uporządkowanie stanu prawnego winno polegać na wykonaniu art. 3 ust.1 ustawy z 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz. U. z 1992 r. Nr 10, poz. 40 z poz. zm.) , który stanowi iż utworzenie, a także przekształcenie i zniesienie akademii wojskowej oraz połączenie jej z inną państwową szkołą wyższą „następuje w drodze ustawy”. Z tego względu tytuł ustawy winien brzmieć: „o utworzeniu Akademii Obrony Narodowej”, a w ustawie winny się znaleźć przepisy określające siedzibę akademii, ogólny kierunek jej działalności, przejęcie mienia Akademii Obrony Narodowej utworzonej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 1990 r. w sprawie utworzenia Akademii Obrony Narodowej i Wyższej Szkoły Oficerskiej Inżynierii Wojskowej oraz zniesienia Wojskowej Akademii Politycznej, oraz odesłanie do ustawy z 1965 o wyższym szkolnictwie wojskowym.

Pozostałe cele winny być dochodzone na podstawie i w ramach obowiązującej ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym i poprzez odpowiednie zmiany tej ustawy, względnie włączenie nowych przepisów do przyszłej, wspólnej ustawy: Prawo o szkolnictwie wyższym (patrz Uzasadnienie do projektu ustawy, s. 2).

Konkludując należy zatem stwierdzić, iż przedłożony projekt jest oparty na niewłaściwych założeniach i jest wadliwy z legislacyjnego punktu widzenia. Ponadto brak w nim wyczerpującego określenia społecznych i finansowych skutków proponowanych zmian, ich wpływu na wyższe szkolnictwo niewojskowe – zawodowe i akademickie, a także sposobu regulacji tych zagadnień w państwach członkowskich NATO i ewentualnej potrzeby dostosowania naszych przepisów do rozwiązań przyjętych w tych państwach.

II

1. Projekt ustawy o Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego proponuje przekształcić obecną Wojskową Akademię Techniczną, utworzoną na podstawie ustawy z 1951 r. o utworzeniu Wojskowej Akademii Technicznej (Dz. U. Nr 17, poz. 136), w nową Wojskową Akademię Techniczną, mającą status uczelni państwowej kształcącej w zakresie nauk technicznych, ekonomicznych i fizycznych - wojskowych i innych niż wojskowe (por. art. 2 ust.2), tak żołnierzy, jak i osoby cywilne. Nadzór nad nową uczelnią projekt powierza, podobnie jak ma to miejsce obecnie, Ministrowi Obrony Narodowej oraz - w zakresie kształcenia osób cywilnych - ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Jak widać w przypadku Wojskowej Akademii Technicznej nie ma potrzeby dostosowania przepisów o tej akademii do art. 3 ustawy z 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym. Akademia ta została bowiem utworzona w drodze ustawy. Aby uczelnia ta mogła kształcić osoby cywilne na studiach licencjackich czy doktoranckich, w zakresie nauk wojskowych i nie wojskowych itp, nie jest konieczne uchwalenie nowej ustawy. Istniejąca akademia może to prawo uzyskać na podstawie ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym - aktualnej albo znowelizowanej, odpowiednio do potrzeb na dzień dzisiejszy. Za takim rozwiązaniem przemawia przyjęta koncepcja wyższego szkolnictwa wojskowego oraz sposób jej wdrożenia. Zgoda na całościowe regulowanie w odrębnych ustawach wszystkich spraw związanych ze statusem, strukturą, zadaniami i działalnością poszczególnych uczelni wojskowych jest niezgodna z przyjętą w naszym ustawodawstwie systematyką.(por. art. 1-6a).

2. Projekt zmienia status prawny akademii. Według art. 1 ust. 2 ustawy z 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym akademie i wyższe szkoły oficerskie są jednocześnie państwowymi szkołami wyższymi oraz jednostkami wojskowymi. W myśl przedłożonego projektu akademia ma być już tylko uczelnią państwową posiadającą osobowość prawną, która ma wykonywać zadania jednostki wojskowej określone przez Ministra Obrony Narodowej (por. art. 1 ust. 3 i 4 projektu). Tak samo określają status prawny uczelni dwa pozostałe projekty - o Akademii Obrony Narodowej oraz o Akademii Marynarki Wojennej.

Ta zmiana oznacza „wyprowadzenie” akademii wojskowych ze struktury organizacyjnej Sił Zbrojnych. Być może jest to celowe; jednak, aby pozostać w zgodzie z prawem (przyjętą systematyką) zmianę tę winno wprowadzić się przede wszystkim do ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym.

3. Projekt obciąża skutkami finansowymi wprowadzanych zmian budżet ministerstwa edukacji narodowej w części dot. cywilnego szkolnictwa wyższego. Przewiduje bowiem, iż dotacja dla akademii wojskowych na pokrycie kształcenia studentów cywilnych będzie ustalana tak samo jak dla szkół wyższych, działających na podstawie ustawy z 1990 r. o szkolnictwie wyższym.

4. Wbrew stanowisku projektodawcy wprowadzone zmiany wpłyną jednak w pewnym stopniu na rynek pracy i działalność istniejących szkół wyższych. Między innymi obniżą one stopień wykorzystania ich potencjału.

5. Brak w projekcie przepisu uchylającego ustawę z 1951 roku o utworzeniu Wojskowej Akademii Technicznej i dekretu z 1951 r. o nazwie Wojskowej Akademii Technicznej, z chwilą wejścia w życie projektowanej ustawy.

III

1. Projekt ustawy o Akademii Marynarki Wojennej (druk nr 972) powołuje się na art. 54 pkt. 4 ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym jako prawną podstawę obecnej Akademii Marynarki Wojennej. Gdyby podzielić stanowisko projektodawcy, wówczas należałoby oczekiwać, że w kolejnych przepisach przejściowych i końcowych ustawy z 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym znajdują się elementy, które wymienia art. 3 tejże ustawy. Powstaje zatem pytanie, czy brak ten usunąć przez uchwalenie nowej ustawy, przedłożonej w druku nr 972, czy też rozbudować art. 54 ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym. Biorąc pod uwagę jednolitość regulacji omawianej materii należałoby opowiedzieć się za odrębną ustawą, lecz ograniczoną do kwestii określonych w art. 3, tj. do tytułu, podstawowych kierunków działania akademii, jej siedziby, mienia, pracowników oraz słuchaczy i studentów. O innych sprawach winno się natomiast rozstrzygnąć w ustawie z 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym. W tej ustawie winno się też generalnie przesądzić o nowym statusie akademii

wojskowych, ich prawie do określania form i kierunków kształcenia, prawie do kształcenia osób cywilnych, w tym odpłatnie, o nowych zasadach gospodarki finansowej, zakresie samorządności, samodzielności itd.

Sporządził: Jacek Lang